

	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ ISSN: 1308-9196 / e-ISSN:1308-7363 Yıl: 18 Sayı: 49 Nisan 2025 Yayın Geliş Tarihi: 18.11.2024 Yayına Kabul Tarihi: 17.04.2025 DOI Numarası: https://doi.org/10.14520/adyusbd.1587554 Makale Türü: Araştırma Makalesi/Research Article Atıf/Citation: Danacı, E. F. ve Çiftci, E. (2025). Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Orkestra Ders Tutumuna Etkisi. <i>Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>, (49), 64-98.

ÇOK SESENDİRİLMİŞ TÜRK MÜZİĞİ VE KLASİK BATI MÜZİĞİ ESER, ETÜT VE DİZİLERİNE DAYALI ÇALIŞMALARIN ORKESTRA DERS TUTUMUNA ETKİSİ*

Enes Furkan DANACI** Ersan ÇİFTÇİ***

Öz

Bu araştırmanın amacı; Çok Seslendirilmiş Türk Müziği (ÇSTM) ve Klasik Batı Müziği (KBM) eserleri, etütleri ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programının orkestra dersine yönelik tutum üzerinde ne düzeyde etkiye sahip olduğunu tespit etmektir. Araştırmada karma yöntem araştırmalarından açılımlı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısımda yarı deneysel araştırma modellerinden ön test-son test deseni kullanılmıştır. Araştırmanın nitel kısımda ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İnönü Üniversitesi müzik

* Bu çalışma için İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulundan 27.10.2023 tarih, E.240916 sayılı yazı ve 022/19-13 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

Bu makale Enes Furkan DANACI'nın İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi anabilim dalında Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ danışmanlığında hazırlanan doktora tezinden türetilmiştir.

** İD Arş. Gör. Dr., İnönü Üniversitesi, enesfurkandanaci@gmail.com, Malatya/Türkiye

*** İD Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, ersan.ciftci@inonu.edu.tr, Malatya/Türkiye

öğretmenliği programında öğrenim gören 20 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde eşleştirilmiş örneklem t-testi yapılmıştır. Ayrıca nitel kısımda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda Çok Seslendirilmiş Türk müziğine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilediği belirlenmiştir. Araştırmanın nitel analizleri sonucunda öğrenciler, orkestra dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştirdiğini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Orkestra, Oda Müziği, Çok Seslilik, Çok Sesli Türk Müziği.

THE IMPACT OF STUDIES BASED ON POLYPHONIC TURKISH MUSIC AND CLASSICAL WESTERN MUSIC COMPOSITIONS, ETUDES, AND SERIES ON ORCHESTRA LESSON ATTITUDE

Abstract

The aim of this study is to determine to what extent the training program created for polyphonic Turkish Music and Classical Western Music works, etudes and scales has an effect on the attitude towards the orchestra course. Exploratory sequential design from mixed method research was used in the study. In the quantitative part of the research, pretest-posttest design was used from quasi-experimental research models. In the qualitative part of the research, case study design was used. The study group comprised 20 participants currently enrolled in the music teaching department of Inonu University. Paired sample t-test was used to analyze the data collected in the study. In addition, content analysis was used to analyze the data obtained in the qualitative part. As a result of the research, it was determined that the training program created for polyphonic Turkish music had a statistically significant effect on students' attitudes towards the orchestra course. As a result of the qualitative analysis of the research, the students stated that their attitudes towards the orchestra course changed positively.

Keywords: Music Education, Orchestra, Chamber Music, Polyphony, Polyphonic Turkish Music.

1. GİRİŞ

Müzik, toplumların edindiği deneyimlerin sonucu ortaya çıkmış ve diğer alanlar gibi sürekli bir gelişim içerisinde olan sanat dalıdır. Müziğin gelişim gösterdiği alanlardan biri de orkestra dersleridir. Toplum katılımının ve müzisyenlerin kişisel gelişiminin öneminin artması, orkestralarda eğitim girişimlerinin artmasına yol açmıştır (Renshaw, 1992). Müzik eğitiminin alt boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin devamı niteliğinde olan eğitimlerden biri orkestra eğitimidir. Orkestra, müzik eğitiminde grupla öğretimin yapıldığı alanlar arasında yer almaktadır. Orkestra şefinin önderliğinde gerçekleşen eğitim, öğrencilerin müzikal gelişimi üzerinde büyük öneme sahiptir.

Çok sesli müzik, aynı anda çalınan ve zengin bir ses örgüsü oluşturan birden çok bağımsız sesin oluşturduğu kompozisyonları ifade etmektedir (Treder vd., 2014). Çok seslilik, ezginin doğasını bozmadan kompozisyona bir derinlik ve farklı bakış açısı kazandırır. Müzik bu sayede gelişme göstererek, evrensel bir boyut kazanmış olur.

Tutum, bireyin bir olay, durum ya da olguya karşı ortaya koyduğu davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu, 2010). Bireyin bir değişkene yönelik tutumu, onunla olan ilişkisinin niteliğini de belirlemektedir (Karadağ, 2022).

Orkestra-oda müziği dersleri, müzik eğitimi anabilim dalları içerisinde üçüncü sınıftan itibaren dört yarıyıl şeklinde verilmektedir. Türkiye’de, müzik öğretmenliği programlarının Orkestra ve Oda Müziği dersi içeriklerine göre orkestra dağarında; Türk, Batı ve Popüler Müzik kapsamında eserler icra edilir (YÖK, 2018).

Batı müziği, genel olarak Avrupa kökenli olarak bilinen bir müzik türüdür. Gelişimi, büyük ölçüde rönesans, barok, klasik, romantik ve modern dönemler gibi farklı müzikal dönemlere ve akımlara dayanan bu tür, Klasik Batı Müziği olarak da bilinmektedir. Türk müziği, zengin ve köklü bir tarihe sahip olan ve Türk kültürünün önemli bir parçasını oluşturan müzik türüdür. Türk müziği, Türk kültürü, örf, adet, gelenek ve görenekler, yaşam stilleri, Türk müziği çalgıları, tarihin kültürümüze kattığı değerler gibi unsurları içermektedir.

İlgili literatür incelendiğinde, Türk müziği ve batı müziğinin çalgı, orkestra, bireyler üzerindeki etkilerine yönelik birden fazla çalışma bulunmaktadır. Turan (2020), çalışmasında, oda müziği eğitiminde Türk bestecilerine ait oda müziği literatürün kullanıma durumunu ve bu eserlerin oda müziği ders içeriğinde yer alan kazanımlara yansımalarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Çetmioğlu (2019), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin keman ile seslendirilen Türk müziği ve Klasik Batı Müziği türlerine ilgi düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ilk olarak Türk halk müziği, ikinci olarak Türk sanat müziği, üçüncü olarak ise Klasik Batı müziği türlerinin kemanla seslendirilişini beğendikleri sonucuna varılmıştır. Öztöpalan ve Uçan Canakay (2016), çalışmalarında batı müziği eğitimi alan konservatuvar öğrencilerinin orkestra dersine yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamışlardır. Tabak (2016), çalışmasında eşit tampere sisteme uyarlanmış Türk müziği makamlarıyla yazılan etüt ve eserlerden oluşan bir repertuarla klasik gitar öğretimini ve uygulamasını amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, makamsal ezgilere olan aşinalığın ve kulak yatkınlığının öğrencilerde teknik kazanımların gelişmesini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Türkmen (2005), mesleki müzik okullarındaki orkestra derslerinde orkestra düzenlemeleri yapılmış halk ezgilerinin kullanılabilirliğine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumlarını araştırmıştır.

Ülkemizde orkestra-oda müziği derslerinde Türk ve Batı müziği örnekleri birlikte seslendirilmektedir. Orkestra üyeleri Batı müziği ve Türk Müziği bestecilerinin bestelediği eserleri icra etmektedirler. Öğrencilerin Orkestra-oda müziği dersine olan ilgilerinin, ders içerisinde işlenen müzik türleri açısından değişiklik gösterme durumu bilinmemektedir. Buradan hareketle Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği eserleri, etütleri ve dizilerine dayalı oluşturulan eğitim programlarının orkestra ders tutumunu ne düzeyde etkilediği, araştırmanın temel problem durumunu oluşturmaktadır.

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği eserleri, etütleri ve dizileri ile çalışmanın orkestra-oda müziği dersini alan müzik öğretmenliği programı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin orkestra ders tutumlarına etkisinin ne düzeyde olduğunu tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çok seslendirilmiş Türk Müziği (ÇSTM) ve Klasik Batı Müziği (KBM) eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programı, orkestra dersine yönelik öğrenci tutumunu etkilemekte midir?
2. Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eser, etüt ve dizilerinin orkestra dersinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizilerinin orkestra dersinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni/Modeli

Bu araştırmada hem nicel hem de nitel yöntemlerden oluşan karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem, nitel ve nicel yaklaşım yöntemlerinin birlikte kullanılarak, verilerin toplandığı, analiz edildiği ve bulgulardan çıkarımların yapıldığı araştırma türü olarak bilinmektedir (Bergman, 2008; Tashakkori ve Creswell, 2007; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden olan "açımlayıcı sıralı karma yöntem deseni" kullanılmıştır. Bu desen ilk aşamada nicel çalışmanın yürütülüp sonuçlarının analiz edildiği, ikinci aşamada ise bu sonuçları nitel araştırma ile daha detaylı hale getirip tekrar yapılandırıldığı bir desendir. Nicel veri sonuçları nitel verilerle açıklandığından dolayı açımlayıcı olarak isimlendirilmektedir (Creswell, 2017).

Türkiye’de, müzik öğretmenliği programlarının Orkestra ve Oda Müziği dersi içeriklerine göre orkestra dağarında; Türk, Batı ve Popüler Müzik kapsamında eserler icra edilir (YÖK, 2018). Araştırmada ise bu içeriklerden Türk ve Batı müziği seçilerek bu iki türe ilişkin öğretim yaklaşımlarının, tutum bakımından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu sebeple çalışma, kontrol grubu oluşturulmadan, iki deney grubu üzerinden yürütülmüştür. Araştırmanın nicel bölümünde, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizilerine dayalı çalışmaların orkestra ders tutumuna etkilerini belirlemek amacıyla yarı deneysel araştırma modellerinden öntest-sontest deseni kullanılmıştır. Ön test ve son test tasarımı, katılımcıların bir olaya ilişkin tutumlarının veya algılarının değerlendirilmesinde veya bir eğitim oturumunda sunulan bilgilerin uygulanmasındaki memnuniyeti değerlendirmek için veya yeni bir kavramın tanıtılmasında da kullanılır (kabul ve etkinlik çalışması). Bir ön teste kıyasla bir son testte daha iyi puanlama ile ortaya çıkan bilgi veya olumlu tutumdaki bir artışın, ön testten sonra uygulanan bir müdahaleye göre daha iyi bilgi veya algı anlamına geldiği varsayılabilir (Stratton, 2019).

Araştırmada katılımcılar, seçkisiz örnekleme yöntemi ile deney gruplarına atanmıştır. Deney gruplarında bulunan öğrencilere (N=20) öntest olarak “Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Sonrasında ise uzman görüşleri alınarak oluşturulmuş olan öğretim programı dahilinde Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizileri ile deney gruplarına 12 hafta eğitim verilmiştir. Bu eğitim sonrasında bağımlı değişkenin etkilerini kontrol edebilmek için her iki gruba sontest olarak “Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” tekrar uygulanmıştır. Tablo 1’de araştırmaya yönelik izlenen nicel yöntem ve deneysel tasarım verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Yönelik Deneysel Tasarım

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
Deney 1 (n=10)	O ₁	Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eser, etüt ve dizileri	O ₃
Deney 2 (n=10)	O ₂	Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizileri	O ₄

Bu çalışma nitel boyut bakımından Çok Seslendirilmiş Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizilerinin deney gruplarındaki öğrencilerin tutumlarını nasıl etkilediğini araştırdığı için bir durum çalışmasıdır. McMillan (2000) durum çalışmalarını, bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlamıştır (Akt: Büyüköztürk vd., 2018: 23). Araştırmanın nitel boyutunda; deney gruplarındaki öğrencilerin görüşlerini almak için araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak oluşturulmuş olan açık uçlu soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu; Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programında 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Orkestra ve Oda Müziği dersini alan 3. ve 4. sınıf yaylı çalgı öğrencileri (N=20) oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcılar araştırmının hem nicel hem de nitel boyutuna yer almışlardır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin deney gruplarına atanması seçkisizlik ilkesine uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenci numarasının son hanesi çift rakam olan 10 öğrenci ÇSTM deney grubuna, numarasının son hanesi tek rakam olan 10 öğrenci ise KBM deney grubuna atanmıştır. Araştırmının çalışma grubunda yer alan katılımcılara yönelik kişisel bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf ve Orkestra Çalgısına Göre Dağılımları

		ÇSTM/f	KBM/f	Toplam/f
Cinsiyet	Kız	7	6	13
	Erkek	3	4	7
Sınıf	Lisans 3	5	4	9
	Lisans 4	5	6	11
Orkestra Çalgısı	Keman	6	6	12
	Viyola	2	2	4
	Viyolonsel	2	2	4
Toplam		10	10	20

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, Öztöpalan ve Uçal Canakay (2016) tarafından geliştirilen “Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak toplanmıştır.

Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Bu ölçekte 16'sı olumlu, 9'u olumsuz olmak üzere toplam 25 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri 0.41 ile 0.78 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirlik düzeyini belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise 0.92'dir. Ölçek, (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Az katılıyorum, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen katılıyorum maddelerinden oluşan beşli derecelendirmeli Likert tipi bir ölçektir.

Ölçekten alınan toplam puanlar hesaplanırken olumsuz anlamlı maddeler tersten kodlanarak puanlanmıştır. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarının daha olumlu yönde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Deneyisel işlem sonrasında deney gruplarında yer alan öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme, deneySEL sürecin sonunda deney gruplarında yer alan 20 öğrenci ile gerçekleşmiştir. Görüşme sorularının hazırlanmasında; literatür taramasından faydalanılmış, kullanılan formda (orkestra dersine yönelik tutum ölçeği) yer alan soruları destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte soruların oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Görüşme sorularının hazırlık aşamasından sonra veri toplama aracı, kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşlerine sunulmuştur. 12 haftalık deneySEL süreç sonrasında öğrencilere son şekli uzmanlar tarafından verilmiş olan görüşme formu uygulanmıştır. Görüşmeler sessiz bir ortamda, ders saatleri dışında gerçekleşmiştir. Öncelikle konu ve görüşmenin amacı hakkında öğrenciler bilgilendirilmiş ve görüşmelerin ses kaydına alınacağı belirtilerek öğrencilerden gerekli izinler alınmıştır. Yapılan

görüşmeler ile öğrencilerin ÇSTM ve KBM eser, etüt ve dizileri ile eğitim almaya ilişkin görüşleri ayrıntılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan nicel verilerin analizinde deney gruplarındaki öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları aritmetik ortalama puanları hesaplanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak olumsuz anlamlı maddeler tersten puanlanmıştır. Daha sonra deney gruplarındaki öğrencilerin Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanlarının aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, deney gruplarındaki öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarının öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla eşleştirilmiş örneklemlili t-testi yapılmıştır. Anlamlı bir fark olduğu durumda, orkestra dersine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumları üzerindeki etki büyüklüğünü belirlemek amacıyla Cohen d etki büyüklüğü katsayısı hesaplanmıştır. Cohen d 0.2 düşük 0.5 orta ve 0.8 yüksek etki büyüklüğü olarak ifade edilmektedir (Cohen, 1992). Analiz sonucunda elde edilen etki büyüklüğü katsayıları yorumlanırken bu değerler kabul edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen nitel veriler ise içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde, öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları, dijital ortamda yazıya dönüştürülmüştür. Yazılı dökümanlar tekrar tekrar okunarak yazım yanlışları kontrol edilmiştir. Verilerde ilk olarak temalar belirlenmiş, temalar titiz bir şekilde incelenerek benzer veya birbiriyle ilişkili ifadeler için kodlar oluşturulmuş ve bu kodlar alt temalarda bir araya getirilmiştir. Temalar, alt temalar ve kodlar; tablolar ile görselleştirilmiş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemine yanıt bulmak amacıyla deney gruplarında yer alan öğrencilerin Orkestra Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldıkları öntest ve sontest puanları eşleştirilmiş örneklemli t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Deney Gruplarının Orkestra Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Öntest-Sontest Puanlarının T-Testi Sonuçları

Grup	Test	N	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Deney 1 (ÇSTM)	Öntest	10	4.08	0.48	4.23	0.002	1.34
	Sontest	10	4.51	0.27			
Deney 2 (KBM)	Öntest	10	4.06	0.53	2.12	0.06	-
	Sontest	10	4.32	0.47			

Tablo 3'deki bulgular incelendiğinde deney 1 grubunda yer alan öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$t = 4.23$, $p = < .001$] olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği (ÇSTM) eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programına katılan öğrencilerin uygulama öncesi ile uygulama sonrası orkestra dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Aritmetik ortalama puanları incelendiğinde deney 1 grubundaki öğrencilerin öntest puanlarının aritmetik ortalaması 4.08, sontest puanlarının aritmetik ortalaması 4.51'dir. Bu bulgu, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eserlerine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumları üzerindeki etki büyüklüğünü belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen d etki büyüklüğü katsayısı 1.34 olarak hesaplanmıştır. Bu

bulgudan hareketle, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eserlerine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumları üzerinde büyük düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan Klasik Batı Müziği (KBM) eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programına katılan deney 2 grubunda yer alan öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$t = 2.12$, $p > .05$] olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, deney 2 grubundaki öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarının öntest ve son test puanlarının benzer olduğu söylenebilir.

3.2. Çok Seslendirilmiş Türk Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinin Orkestra Dersinde Kullanılmasına Yönelik Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

ÇSTM deney grubu öğrencilerinin ($f=10$) uygulanan eğitim programı ile ilgili görüşleri analiz edilmiş ve verilerin alan uzmanları gözetiminde incelenmesi sonucunda üç tema oluşturulmuştur. Tablo 4’de bu tema ve alt temalar sunulmuştur.

Tablo 4. ÇSTM Grubu Öğrenci Görüşmeleri Sonucunda Oluşturulan Temalar ve Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar
Orkestra Dersine Yönelik Tutum	- İlgi ve Motivasyon - Önem ve Sorumluluk - Duygusal Durum
Çalgıya Yönelik Tutum	- İlgi ve Motivasyon - Duygusal Etki
Faydalanmaya Yönelik Beklenti ve Hedefler	- İcracı Olarak - Şef Olarak

Çok Seslendirilmiş Türk Müziği Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Orkestra Ders Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 5. ÇSTM Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Orkestra Ders Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Orkestra Dersine Yönelik Tutum (f=10)	İlgi ve Motivasyon	Derse daha fazla zaman ayırabilme	Ö (1,2,3,4,5,6,7,9,10)	9
		Derse daha çok ilgi duyma	Ö (1,2,5,6,7,8,9,10)	8
		Zevk ve keyif alarak çalma	Ö (1,2,3,4,5,6,8)	7
		Daha dikkatli ve disiplinli çalışabilme	Ö (4,5,9)	3
		Dersi daha eğlenceli bulma	Ö (3,8)	2
		Derse hevesle katılma	Ö (2)	1
	Önem ve Sorumluluk	Derse hazırlıklı gelme	Ö (1,2,3,6)	4
		Sorumluluk bilincinin artması	Ö (4,7,9,10)	4
	Duygusal Durum	Özgüvenin artması	Ö (1,2,5,7,8)	5
		Derste mutlu hissetme	Ö (2)	1
		Umut edebilme	Ö (2)	1
		Özgür hissetme	Ö (2)	1

Tablo 5’te görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra ÇSTM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Orkestra Dersine Yönelik Tutum” teması ve bu tema doğrultusunda ilgi ve motivasyon, önem ve sorumluluk ve duygusal durum konulu üç alt tema oluşturulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda ÇSTM grubundaki öğrenciler deneysel süreç öncesinde kendilerini yetersiz hissettiklerini, derse az zaman ayırdıklarını, çalarken dikkatsiz olduklarını, sorumluluk bilinçlerinin az olduğunu, derste sıkıldıklarını, motive olamadıklarını, derse hazırlıksız geldiklerini ve dersten zevk alamadıklarını belirtirken; deneysel süreç sonrasında olumsuz olarak yaşadıkları bu belirtilerin olumlu yönde değiştiğini, bunlara ek olarak derse daha çok ilgi duyduklarını (f=8), özgüvenlerinin arttığını (f=5), derse hevesle katıldıklarını (f=1), derste mutlu hissettiklerini (f=1), derse yönelik umutlarının arttığını (f=1) ve kendilerini daha özgür hissedebildiklerini (f=1) ifade etmişlerdir.

DeneySEL süreç sonrasında ifade edilen bu görüşler, ÇSTM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın orkestra dersine yönelik tutumu olumlu yönde değiştirdiğini göstermektedir. Öğrencilerin ÇSTM eser, etüt ve dizilerinin orkestra ders tutumu üzerindeki etkisine ilişkin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *Yani aslında orkestra dersleri önceden biraz daha sıkıcı geçiyordu. Çok saat, eserler, yetişmemiz gerekiyor. Ama daha sonrasında böyle bir olumlu yaklaşım elde ettim. Dersi daha çok sevmeye başladım. Hani daha fazla sürsün, orkestra dersi biraz daha fazla sürsün diye böyle düşüncelerim bile oldu. Daha çok sevmeye başladım yani.*

Ö3: *Bu dizi çalışmaları, etütler ve eserler, orkestra dersi için çalışmamı da etkiledi. Daha fazla vakit ayırmaya başladım. Orkestra dersi zaten sevdiğimiz bir ders çok da geliştiriyor. Bu Türk müziği çalışmasıyla birlikte daha da gelişti. Daha da severek girdim derslere. Çok keyifliydi. Gerçekten çok keyif aldım ve eğlendim.*

Çok Seslendirilmiş Türk Müziği Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Bireysel Çalgıya Yönelik İlgisi ve Çalışma İsteği Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 6. ÇSTM Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Bireysel Çalgıya Yönelik İlgisi ve Çalışma İsteği Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Çalgıya Yönelik Tutum (f=10)	İlgisi ve Motivasyon	Çalgıya daha çok zaman ayırabilme	Ö (1,3,4,5,6,7,8,9,10)	9
		Çalışma isteğinde artma	Ö (1,2,3,6,7,8,9,10)	8
		Olumlu etkisi olma	Ö (1,2,3,4,5,6)	6
		Çalgıya yönelik ilgide artma	Ö (2,3,4,7,8)	5
		Daha dikkatli çalabilme	Ö (4,7)	2
		Motivasyonun artması	Ö (7)	1

	Çalgıyı daha çok sevmek	Ö (1,2,4,10)	4
Duygusal	Daha rahat çalabilme	Ö (5)	1
Etki	Çalarken mutlu hissetme	Ö (2)	1
	Çalgıyı daha keyifli çalabilme	Ö (4)	1

Tablo 6’da görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra ÇSTM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Çalgıya Yönelik Tutum” teması ve bu tema doğrultusunda ilgi ve motivasyon ve duygusal etki konulu iki alt tema oluşturulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda ÇSTM grubundaki öğrenciler ilgi ve motivasyon alt temasında en çok çalgıya daha çok zaman ayırabildiklerini (f=9), çalışma isteklerinin arttığını (f=8), olumlu yönde etkilendiklerini (f=6) ve çalgıya yönelik ilgilerinin arttığını (f=5) belirtmişlerdir. Duygusal etki alt temasında çalgıyı daha çok sevdiklerini (f=4), daha rahat çalabildiklerini (f=1), çalarken mutlu hissettiklerini (f=1) ve çalgıyı daha keyifli çalabildiklerini (f=1) ifade etmişlerdir.

Deneysel süreç sonrasında ifade edilen bu görüşler, ÇSTM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteğini arttırdığını göstermektedir. Öğrencilerin ÇSTM eser, etüt ve dizilerinin bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteği üzerindeki etkisine ilişkin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: *Sanırım kulak aşinalığı olduğu için çalgımı çok daha keyif alarak çalıştım. Daha çok verimli çalıştığımı hissettim. Yani o eseri daha çok severek çaldım ve seslerimin temizlendiğini düşünüyorum.*

Ö10: *Daha güzel yaptığımı fark edince kendi eserlerime gidip daha fazla çalıştım. Çalgıma daha böyle severek çalışmaya başladım.*

Çok Seslendirilmiş Türk Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinden Faydalanmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 7. Orkestra Eğitimi Süreci Sonrasında Çok Seslendirilmiş Türk Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinden Faydalanmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Faydalanmaya Yönelik Beklenti ve Hedefler (f=10)	İcracı Olarak (f=10)	Yararlı olacağına inanma	Ö (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10)	10
		Türk müziği ile yakınlaşma isteği	Ö (2,3,4,5,6)	5
		Dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışma	Ö (6,9,10)	3
		Özel günlerde icra etme	Ö (2)	1
		Orkestralarda kullanmak isteme	Ö (8)	1
	Şef Olarak (f=5)	Yararlı olacağına inanma	Ö (1,2,6,7,8)	5
		Dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışma	Ö (1,6,10)	3
		Orkestra kurmak isteme	Ö (1,2)	2
		Orkestralarda kullanmak isteme	Ö (1,8)	2
		Okullarda icra ettirme	Ö (2)	1
		Özel günlerde icra ettirme	Ö (2)	1

Tablo 7’de görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra ÇSTM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Faydalanmaya Yönelik Beklenti ve Hedefler” teması ve bu tema doğrultusunda icracı olarak ve şef olarak konulu iki alt tema oluşturulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda ÇSTM grubundaki öğrenciler icracı olarak alt temasında en çok yararlı olacağına inandıklarını (f=10), Türk müziği ile yakınlaşmak istediklerini (f=5) ve dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışacaklarını (f=3) ifade etmişlerdir. Şef olarak alt temasında en çok yararlı olacağına inandıklarını (f=5), dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışacaklarını (f=3), orkestra kurmak istediklerini (f=2) ve orkestralarda kullanmak istediklerini (f=2) ifade etmişlerdir.

Öğrenciler, orkestra eğitimi süreci sonrasında Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanmak istediklerini ifade etmişlerdir. İcracı ve şef olarak faydalanmak istemelerinin nedenlerini ise; Türk müziğinin talep görmesine, kulak aşinalığının olmasına, Türk müziği ile yakınlaşmak istemelerine, Türk müziği içerisinde çok geniş ve güzel eserlerin olmasına, repertuarı genişletmek ve öğrencileri geliştirmek istemelerine bağlamaktadırlar. Öğrencilerin orkestra eğitimi süreci sonrasında Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanma konusundaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *Bu çalışmadan sonra biz staj eğitimi de aldığımız için çocuklara gösteriyoruz. Mesela Türk müziği ağırlıklı gösteriyoruz. Ben lisans eğitimimi tamamladıktan sonra, Türk müziği üstüne bir eğitim verebilirim. Mini orkestralarda olur, böyle küçük orkestralar. Dizi, etüt eser şeklinde basamak basamak giderim. Daha sonra bir çalışma yaparım, yani bir şef olarak devam ederim mutlaka buna.*

Ö2: *Faydalanmayı çok isterim. Çünkü kendi müziğimiz. İcra edilmesinden de yanayım. Özellikle Türk müziğinde çok geniş ve çok güzel eserler var. Özel günlerimizde bunların icra edilmesi taraftarıyım. Ben şef olduğum zaman ya da okullarda küçük bir orkestra kurduğum zaman da Türk müziği çalışmalarını yapacağıma eminim.*

3.3. Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinin Orkestra Dersinde Kullanılmasına Yönelik Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

KBM deney grubu öğrencilerinin (f=10) uygulanan eğitim programı ile ilgili görüşleri analiz edilmiş ve verilerin alan uzmanları gözetiminde incelenmesi sonucunda üç tema oluşturulmuştur. Tablo 8’de bu tema ve alt temalar sunulmuştur.

Tablo 8. KBM Grubu Öğrenci Görüşmeleri Sonucunda Oluşturulan Temalar ve Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar
Orkestra Dersine Yönelik Tutum	- İlgi ve Motivasyon - Önem ve Sorumluluk - Duygusal Durum
Çalgıya Yönelik Tutum	- İlgi ve Motivasyon - Duygusal Etki
Faydalanmaya Yönelik Beklenti ve Hedefler	- İcracı Olarak - Şef Olarak

Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Orkestra Ders Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 9. KBM Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Orkestra Ders Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Orkestra Dersine Yönelik Tutum (f=10)	İlgi ve Motivasyon	Derse daha fazla zaman ayırabilme	Ö (1,2,4,5,6,7,8,9,10)	9
		Keyif alarak çalma	Ö (1,2,3,4,5,6,8,10)	8
		Derse daha çok ilgi duyma	Ö (2,3,6,7,8)	5
		Dersi daha eğlenceli bulma	Ö (3,8)	2
		Daha verimli olma	Ö (2)	1
	Önem ve Sorumluluk	Sorumluluk bilincinin artması	Ö (1,3,4,5,6, 8,9,10)	8
		Özen gösterme	Ö (1,2,8,9)	4
		Girişken olma	Ö (6)	1
		Derse hazırlıklı gelme	Ö (7)	1
	Duygusal Durum	Uyum sağlayabilme	Ö (1,4,6)	3
		Özgüvenin artması	Ö (6,10)	2
		Samimi bir ortam sağlama	Ö (1,3)	2
		Derse yeni anlamlar yükleme	Ö (6)	1
		Derste mutlu hissetme	Ö (7)	1

Tablo 9’da görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra KBM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Orkestra Dersine Yönelik Tutum” teması ve bu tema doğrultusunda ilgi ve

motivasyon, önem ve sorumluluk ve duygusal durum konulu üç alt tema oluşturulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda KBM grubundaki öğrenciler deneysel süreç öncesinde kendilerini yetersiz hissettiklerini, derse uyum sağlayamadıklarını, sorumluluk bilinçlerinin az olduğunu, derse karşı isteksiz olduklarını ve derse hazırlıksız geldiklerini belirtirken; deneysel süreç sonrasında olumsuz olarak yaşadıkları bu belirtilerin olumlu yönde değiştiğini, bunlara ek olarak derse daha fazla zaman ayırabildiklerini (f=9), çalarken keyif aldıklarını (f=8), derse karşı daha özenli olduklarını (f=4), dersi daha eğlenceli bulduklarını (f=2), bu çalışmaların samimi bir ortam oluşturduğunu (f=2), derse yeni anlamlar yüklediklerini (f=1), daha girişken olduklarını (f=1), derste daha mutlu hissettiklerini (f=1) ve derste daha verimli olduklarını (f=1) ifade etmişlerdir.

Deneysel süreç sonrasında ifade edilen bu görüşler, KBM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın orkestra dersine yönelik tutumu olumlu yönde değiştirdiğini göstermektedir. Öğrencilerin KBM eser, etüt ve dizilerinin orkestra ders tutumu üzerindeki etkisine ilişkin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö6: *Ben çok girmek istemiyordum orkestra dersine açıkçası. Çünkü çalışmıyordum. Öncesinde bir çalışma sarf etmiyordum. Ama tabi bu çalışma ile bana bir çalışma isteği geldi ve orkestra dersine olan tutumum olumlu yönde değişti.*

Ö10: *Öncelikle tutumum olumlu yönde etkilendi. Daha önce orkestradan çok korkuyordum. Yapamayacağım gibi düşünüyordum. Eskiden orkestra dersine çalışıyordum ama bu çalışma ile daha da çok üstüne düşmeye başladım. Yapabileceğime inandığım için daha da çalışmaya yönlendirdi beni.*

Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Bireysel Çalgıya Yönelik İlgisi ve Çalışma İsteği Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 10. KBM Eser, Etüt ve Dizilerine Dayalı Çalışmaların Bireysel Çalgıya Yönelik İlgisi ve Çalışma İsteği Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Çalgıya Yönelik Tutum (f=10)	İlgisi ve Motivasyon	Çalgıya daha çok zaman ayırabilme	Ö (1,2,4,5,6,7,8,9)	8
		Çalışma isteğinde artma	Ö (1,3,4,5,7,8,9,10)	8
		Çalgıya yönelik ilginin artması	Ö (2,4,5,6,7,8)	6
		Olumlu etkisi olma	Ö (1,2,5,7,9,10)	6
		Dizi-etüt çalışmaları yapabilme	Ö (1,2,7)	3
		Çalgıya yönelik bilginin artması	Ö (2,4)	2
		Çalgı performansının artması	Ö (2)	1
	Duygusal Etki	Çalgıyı daha çok sevmeye	Ö (1,3,6)	3
		Çalgıya yeni anlamlar yükleyebilme	Ö (6,10)	2

Tablo 10’da görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra KBM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Çalgıya Yönelik Tutum” teması ve bu tema doğrultusunda ilgi ve motivasyon ve duygusal etki konulu iki alt tema oluşturulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda KBM grubundaki öğrenciler ilgi ve motivasyon alt temasında en çok çalgıya daha çok zaman ayırabildiklerini (f=8), çalışma isteklerinin arttığını (f=8), çalgıya yönelik ilgilerinin arttığını (f=6) ve olumlu yönde etkilendiklerini (f=6) belirtmişlerdir. Duygusal etki alt temasında çalgıyı daha çok sevdiklerini (f=3) ve çalgıya yeni anlamlar yüklediklerini (f=2) ifade etmişlerdir.

Deneyisel süreç sonrasında ifade edilen bu görüşler, KBM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteğini arttırdığını göstermektedir. Öğrencilerin KBM eser, etüt ve dizilerinin bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteği üzerindeki etkisine ilişkin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: *Çaldığıma yönelik büyük bir ilgim var. Fakat bu çalışma sayesinde çalgıma yönelik bilgim ve ilgim daha da arttı ve doğal olarak bireysel olarak daha da fazla çalışmaya başladım. Yani bu yönden de çokça olumlu etkiledi beni. Dizi ve etüt çalışmaları konusunda benim biraz eksiklerim vardı. Onlar daha da gün yüzüne çıktı. Ben onları tamamlamaya yönelik çalışmaya başladım.*

Ö3: *Bu çalışmada Batı müziği üzerine çalışmalar yaptığımız için ben biraz daha böyle çalgıyı sevmeye başladım. Batı müziğini kemanda icra etmeyi çok seviyorum. Bu nedenle çalgıma olan ilgim ve isteğim arttı.*

Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinden Faydalanmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 11. Orkestra Eğitimi Süreci Sonrasında Klasik Batı Müziği Eser, Etüt ve Dizilerinden Faydalanmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğrenciler = Ö	f
Faydalanmaya Yönelik	İcracı Olarak	Yararlı olacağına inanma	Ö (1,2,3,4,5,6,7,8,10)	9
		Orkestralarda kullanmak isteme	Ö (1,3,8,10)	4
		Dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışma	Ö (1,5,9)	3
Beklenti ve Hedefler (f=10)	Şef Olarak	Yararlı olacağına inanma	Ö (2,3,5,6,7,10)	6
		Orkestralarda kullanmak isteme	Ö (1,2,3)	3
		Orkestra kurmak isteme	Ö (5,6)	2
		Dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışma	Ö (5,6)	2

Tablo 11’de görüldüğü üzere deneysel sürecin tamamlanmasından sonra KBM deney grubunu oluşturan öğrencilere uygulanan görüşme formu neticesinde “Faydalanmaya Yönelik Beklenti ve Hedefler” teması ve bu tema doğrultusunda icracı olarak ve şef olarak konulu iki alt tema oluşturulmuştur

Yapılan analizler sonucunda KBM grubundaki öğrenciler icracı olarak alt temasında yararlı olacağına inandıklarını (f=9), orkestralarda kullanmak istediklerini (f=4) ve dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışacaklarını (f=3) ifade etmişlerdir. Şef olarak alt temasında yararlı olacağına inandıklarını (f=6), orkestralarda kullanmak istediklerini (f=3), dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışacaklarını (f=2) ve orkestra kurmak istediklerini (f=2) ifade etmişlerdir.

Öğrenciler, orkestra eğitimi süreci sonrasında Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanmak istediklerini ifade etmişlerdir. İcracı ve şef olarak faydalanmak istemelerinin nedenlerini ise; Batı müziğine ilgili olmalarına, repertuarı genişletmek istemelerine, Batı müziğini kolay icra ettirebileceklerine ve Batı müziğini sevmelerine bağlamaktadırlar. Öğrencilerin orkestra eğitimi süreci sonrasında Klasik Batı Müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanma konusundaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: *Tabi ki faydalanmak isterim. Bu toplu çaldığımız eserlerin keman için yazılmış partiyonları var. Onları kendi öğrencilerime çaldırırım. Yani burada çokça faydalanırım. Orkestralarımda kullanırım. Bir müzik öğretmeni olarak repertuarımı çokça geliştireceğini düşünüyorum. İlerleyen süreçte de bu çaldığımız eser, etüt ve dizileri kesinlikle kullanacağım.*

Ö5: *Dizi ve etütler sayesinde eserlerin pasajlarını, kalıplarını daha iyi çıkarabildim. Bu sayede de deşifrem ilerledi ve bu da bana faydalı oldu. Bana faydası olduğu için kendi kuracağım orkestraya da faydalı olabilir. O yüzden ileride aynı eserleri, etütleri ve dizilerden faydalanacağım.*

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği (ÇSTM) ve Klasik Batı Müziği (KBM) eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programlarının, orkestra dersine yönelik öğrenci tutumuna etkisi incelenmiştir. ÇSTM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programına katılan öğrencilerin uygulama öncesi ile uygulama sonrası orkestra dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Aritmetik ortalama puanları incelendiğinde ÇSTM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Öte yandan KBM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programına katılan deney 2 grubunda yer alan öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Başka bir ifadeyle, deney 2 grubundaki öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarının öntest ve son test puanlarının benzer olduğu söylenebilir.

Öncel (2021), uzman görüşlerinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ulusal müzikleri seslendirmenin öğrenci motivasyonu üzerinde olumlu etki bıraktığı sonucuna ulaşmıştır. Çetmioğlu (2019), ortaokul öğrencilerinin keman ile seslendirilen Türk müziği ve Klasik Batı Müziği türlerine ilgi düzeylerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, öğrencilerin en çok Türk halk müziği, ikinci olarak Türk sanat müziği, üçüncü olarak ise Klasik Batı Müziği türlerinin kemanla seslendirilişini beğendikleri sonucuna ulaşmıştır. Tabak (2016), öğrencilerin makamsal içerikli etüt ve eserlerin gitar performansına etkisine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda öğrencilerin verdikleri cevaplar üç temada toplanmıştır. Bu temalar; motive olma ve ezberleme, teknik açıdan gelişim ve müzikalite gelişimi olarak ortaya çıkmıştır. Buzduğu (2016),

düzenlenmiş halk türkülerinin, öğrencilerin oda müziği derslerine yönelik motivasyonlarında anlamlı bir gelişme sağladığını ve öğrencileri oda müziği çalışmalarına teşvik ettiğini belirtmiştir.

Yapılan bu çalışmaların sonuçları incelendiğinde bu araştırmada ortaya çıkan ÇSTM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programının öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında, Çok Seslendirilmiş Türk Müziği (ÇSTM) eser, etüt ve dizilerinin orkestra dersinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri incelenmiştir. Deney 1 (ÇSTM) grubu öğrencilerinin deneysel süreç sonunda almış oldukları eğitime yönelik görüşleri içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Bu bağlamda; " orkestra dersine yönelik tutum", "çalgiya yönelik tutum" ve "faydalanmaya yönelik beklenti ve hedefler " olmak üzere üç ana tema belirlenmiştir.

Orkestra dersine yönelik tutum teması, "ilgi ve motivasyon", "önem ve sorumluluk" ve "duygusal durum" olmak üzere üç alt temadan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilere, çalışma süreci sonunda orkestra dersine yönelik tutumlarında fark olup olmadığı, olduyse ne gibi farklılıklar olduğu soruları yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, ÇSTM deney grubu öğrencileri deneysel süreç sonrasında ilgi ve motivasyon ile ilgili derse daha fazla zaman ayırabildiklerini, daha çok ilgi duyduklarını, hevesle katıldıklarını, dersi daha eğlenceli bulduklarını, zevk ve keyif alarak çaldıklarını ve daha dikkatli ve disiplinli çalışabildiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler önem ve sorumluluk ile ilgili deneysel süreç sonrasında derse hazırlıklı geldiklerini ve sorumluluk bilinçlerinin arttığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler duygusal durum ile

ilgili özgüvenlerinin arttığını, derste mutlu hissettiklerini, umut edebildiklerini ve özgür hissedebildiklerini belirtmişlerdir.

Akyürek (2009), öğretim elemanlarının, orkestra/oda müziği dersi kapsamında öğrencilerin derse hazırlıksız gelmelerinden kaynaklı bir takım sorunlarla karşılaştıkları, orkestra/oda müziği dersinin genel amaçlarının toplu çalma yoluyla Türk ve Batı müziğinin seçkin örneklerini tanıyabilme ve bu örnekleri çalmaktan zevk alabilme olduğu sonucuna ulaşmıştır. Türkmen (2005), orkestra derslerinin sevdirmesinde orkestra düzenlemeleri yapılmış halk ezgilerinin önemli bir katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin ifadeleri nicel verilerden elde edilen ön test-son test puanları arasındaki anlamlı farklılığı destekler niteliktedir. Bu doğrultuda, ÇSTM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programının, öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarında olumlu görüşler ifade etmeleri, oluşturulan eğitim programını benimsediklerini göstermektedir.

Çalgıya yönelik tutum teması, “ilgi ve motivasyon” ve “duygusal etki” olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, ÇSTM deney grubu öğrencileri deneysel süreç sonrasında ilgi ve motivasyon ile ilgili çalgıya daha çok zaman ayırabildiklerini, çalışma isteklerinin arttığını, olumlu yönde etkilendiklerini, çalgıya yönelik ilgilerinin ve motivasyonlarının arttığını, çalgıyı daha çok sevdiklerini ve daha dikkatli çalabildiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler duygusal etki ile ilgili daha rahat ve keyifli çalabildiklerini ve çalarken mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda ÇSTM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteğini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Faydalanmaya yönelik beklenti ve hedefler teması, “icracı olarak” ve “şef olarak” olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilere orkestra eğitimi süreci sonrasında ve mesleki yaşantılarında Çok Seslendirilmiş Türk Müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanmayı düşünüp düşünmedikleri ve hangi yönde düşündükleri soruları yöneltilmiştir. Verdikleri cevaplar doğrultusunda ÇSTM deney grubu öğrencilerinin icracı olarak yararlı olacağına inandıkları, Türk müziği ile yakınlaşmak istedikleri, dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışmalar yapacakları, özel günlerde icra etmek istedikleri ve orkestralarda kullanmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler şef olarak ise yararlı olacağına inandıklarını, dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışmalar yapacaklarını, orkestra kurmak, orkestralarda kullanmak, okullarda ve özel günlerde icra ettirmek istediklerini belirtmişlerdir.

ÇSTM eser, etüt ve dizilerine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda öğrencilerin Türk müziği ile yakınlaşmaları, onların gelecekle ilgili düşüncelerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Öğrencilerin mesleki ve müzikal yaşantılarında ÇSTM eser, etüt ve dizilerinden faydalanmayı düşünmeleri, çalışmanın öğrenciler üzerinde etkili olduğunu ve öğrencilere okul sonrası yaşantıları hakkında yeni fikirler oluşturduğunu göstermektedir.

Miran (2019), entonasyon sorunlarının gidermesi ve entonasyonun geliştirilmesi açısından dizi çalışmalarının önemli olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Entonasyon sorunlarının çözümü için çalışılacak eserin tonunda dizi seslerinin farklı ritim kalıplarıyla çalınması yavaş bir şekilde çalınması, dizi seslerinin ve gibi çeşitli önerilerinde bulunmuştur. Akyürek (2009), orkestra-oda müziği öğretim elemanlarının toplu çalmaya ilişkin dizi, etüt, alıştırımlara mümkün olduğunca derslerinde yer verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Parasız (2009), keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırımların işgörüsellik ve etkililiği

incelemeyi amaçladığı çalışmada, keman eğitiminde, eser dağılımının yetersiz olması ve kullanılan çağdaş Türk müziği eserlerinin sınırlı sayıda olmasından dolayı Çağdaş Türk müziği eserlerinden faydalanma düzeylerinin az olduğu ve faydalanılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında, Klasik Batı Müziği (KBM) eser, etüt ve dizilerinin orkestra dersinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri incelenmiştir. Deney 2 (KBM) grubu öğrencilerinin deneysel süreç sonunda almış oldukları eğitime yönelik görüşleri içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Bu bağlamda; " orkestra dersine yönelik tutum", "çalgıya yönelik tutum" ve "faydalanmaya yönelik beklenti ve hedefler " olmak üzere üç ana tema belirlenmiştir.

Orkestra dersine yönelik tutum teması, "ilgi ve motivasyon", "önem ve sorumluluk" ve "duygusal durum" olmak üzere üç alt temadan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilere, çalışma süreci sonunda orkestra dersine yönelik tutumlarında fark olup olmadığı, olduysa ne gibi farklılıklar olduğu soruları yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, KBM deney grubu öğrencileri deneysel süreç sonrasında ilgi ve motivasyon ile ilgili derse daha fazla zaman ayırabildiklerini, daha çok ilgi duyduklarını, dersi daha eğlenceli bulduklarını, keyif alarak çaldıklarını ve derste daha verimli olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler önem ve sorumluluk ile ilgili deneysel süreç sonrasında derse hazırlıklı geldiklerini, özen gösterdiklerini, sorumluluk bilinçlerinin ve girişkenliklerinin arttığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler duygusal durum ile ilgili özgüvenlerinin arttığını, derste mutlu hissettiklerini, uyum sağlayabildiklerini, samimi bir ortam oluşturabildiklerini ve derse yeni anlamlar yüklediklerini belirtmişlerdir.

Akyürek (2009), öğretim elemanlarının, orkestra/oda müziği dersi kapsamında öğrencilerin derse hazırlıksız gelmelerinden kaynaklı bir takım sorunlarla

karşılaştıkları, orkestra/oda müziği dersinin genel amaçlarının toplu çalışma yoluyla Türk ve Batı müziğinin seçkin örneklerini tanıyabilme ve bu örnekleri çalmaktan zevk alabilme olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda KBM eser, etüt ve dizilerine yönelik oluşturulan eğitim programının, öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin orkestra dersine yönelik tutumlarında olumlu görüşler ifade etmeleri, oluşturulan eğitim programını benimsediklerini göstermektedir.

Çalgıya yönelik tutum teması, “ilgi ve motivasyon” ve “duygusal etki” olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, KBM deney grubu öğrencileri deneysel süreç sonrasında ilgi ve motivasyon ile ilgili çalgıya daha çok zaman ayırabildiklerini, çalışma isteklerinin arttığını, olumlu yönde etkilendiklerini, çalgıya yönelik ilgilerinin ve bilgilerinin arttığını, dizi-etüt çalışmaları yapabildiklerini ve çalgı performanslarının arttığını belirtmişlerdir. Öğrenciler duygusal etki ile ilgili çalgıyı daha çok sevdiklerini ve çalgıya yeni anlamlar yüklediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda KBM eser, etüt ve dizileri ile çalışmanın bireysel çalgıya yönelik ilgi ve çalışma isteğini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Faydalanmaya yönelik beklenti ve hedefler teması, “icracı olarak” ve “şef olarak” olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilere orkestra eğitimi süreci sonrasında ve mesleki yaşantılarında çok seslendirilmiş Türk müziği eser, etüt ve dizilerinden faydalanmayı düşünüp düşünmedikleri ve hangi yönde düşündükleri soruları yöneltilmiştir. Verdikleri cevaplar doğrultusunda KBM deney grubu öğrencilerinin icracı olarak yararlı olacağına inandıkları, orkestralarda kullanmak istedikleri ve dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışmalar yapacakları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler şef olarak ise yararlı

olacağına inandıklarını, dizi-etüt-eser sıralaması ile çalışmalar yapacaklarını, orkestralarda kullanmak ve orkestra kurmak istediklerini belirtmişlerdir.

Miran (2019), entonasyon sorunlarının gidermesi ve entonasyonun geliştirilmesi açısından dizi çalışmalarının önemli olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Entonasyon sorunlarının çözümü için çalışılacak eserin tonunda dizi seslerinin farklı ritim kalıplarıyla çalınması yavaş bir şekilde çalınması, dizi seslerinin ve gibi çeşitli önerilerinde bulunmuştur. Akyürek (2009), orkestra-oda müziği öğretim elemanlarının toplu çalmaya ilişkin dizi, etüt, alıştırımlara mümkün olduğunca derslerinde yer verdikleri, birlikte müzik yapabilme disiplini sağlamak amacıyla değişik egzersizler oluşturdukları, çalışılan eserin karakterine ve ait olduğu döneme uygun teknik alıştırımlar uyguladıkları ve orkestra-oda müziği dersinin müzik eğitimcisinin mesleki yaşamın önemli katkılar sağladığı-sağlayacağı sonuçlarına ulaşmıştır.

KBM eser, etüt ve dizilerine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda öğrencilerin Klasik Batı müziği ile yakınlaşmaları, onların gelecekle ilgili düşüncelerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Öğrencilerin mesleki ve müzikal yaşantılarında KBM eser, etüt ve dizilerinden faydalanmayı düşünmeleri, çalışmanın öğrenciler üzerinde etkili olduğunu ve öğrencilere okul sonrası yaşantıları hakkında yeni fikirler oluşturduğunu göstermektedir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, gelecekte yapılacak çalışmalara ve uygulayıcılara katkı sağlamak amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Bu araştırmada, Rast, karcığar, kürdi ve hicaz makamlarında dizi, etüt ve eserlere yer verilmiştir. Çok seslendirmeye uygun olan farklı makamlarda dizi, etüt ve eserler eklenerek düzenlemeler çeşitlendirilebilir.
- Bu araştırma yalnızca yaylı çalgılar ile yürütülmüştür. Orkestra ve oda müziği ders kapsamında farklı çalgı grupları da önemli bir yere sahiptir. Orkestra oda müziği alanında farklı çalgı grupları ile çalışmalar yapılabilir.
- Orkestra ve Oda müziği derslerinde dizi, etüt ve eser sıralaması başarıyı arttırılabileceğinden, dersler icra edilecek olan eserin ilgili tonunda dizi ve etüt çalışmaları ile başlayıp ardından ilgili eserin seslendirilmesi şeklinde gerçekleştirilebilir.
- Orkestra oda müziği derslerinde çok seslendirilmiş Türk müziği eserlerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Yazarların bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Etik Kurul Kararı:

Bu araştırma, İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler, Bilimsel Araştırma Etik Kurulundan alınan 20.10.2022 tarihli ve 27.10.2022-E.240916 sayılı izinle yürütülmüştür.

KAYNAKÇA

- Akyürek, R. (2009). *Müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitimi ve orkestra yapılanmalarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Bergman, M. M. (2008). Whither mixed methods? In M. M. Bergman (Eds.), *Advances in Mixed Methods Research* (s. 1). Sage publication Ltd.
- Buzduğu, M. (2016). *Konservatuvarlarda yürütülmekte olan oda müziği derslerine yönelik eğitimci tutumları*. Sanatta Yeterlik Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Çetmioğlu, Ö. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin kemanla seslendirilen Klasik Batı Müziği ve Türk müziği türlerine ilgi düzeyinin saptanması (Diyarbakır Silvan ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological bulletin*, 112(1), 155-159.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum, Algı, İletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 11-26.

- Karadağ, N. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıklarıyla Türkçe, matematik ve fen bilimleri dersi akademik başarıları arasındaki ilişki*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Miran, E. (2019). *Yaylı çalgılar öğrenci orkestralarında entonasyon sorunlarını gidermeye ve entonasyonu geliştirmeye yönelik öğretim elemanı görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Öncel, M. B. (2021). *Klasik gitar eğitiminde ulusal müziklere yer verilmesinin öğretim ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Öztopalan, R., ve Uçal Canakay, E. (2016). Konservatuvarların orkestra derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (42), 1275-1282.
- Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk Müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların işgörüşellik ve etkililik yönünden incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Stratton, S. J. (2019). Quasi-experimental design (pre-test and post-test studies) in prehospital and disaster research. *Prehospital and Disaster Medicine*, 34(6), 573-574.
- Tabak, C. (2016). *Klasik gitar öğretiminin makamsal içerikli etüt ve eserlerle uygulanabilirliği*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Tashakkori, A., & Creswell, J. W. (2007). Exploring the nature of research questions in mixed methods research. *Journal of mixed methods research*, 1(3), 207-211.

- Turan, H. S. (2020). *Türk müziği literatürü ile oda müziği eğitimi ve müzik eğitimi lisansüstü programlarındaki ders kazanımlarına yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Türkmen, U. (2005). *Mesleki müzik okullarındaki orkestra derslerinde orkestra düzenlemeleri yapılmış halk ezgilerinin kullanılabilirliğine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumları*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2024)
- Renshaw, P. (1992). Orchestras and the training revolution. *British Journal of Music Education*, 9(1), 61-70.
- Treder, M. S., Purwins, H., Miklody, D., Sturm, I., & Blankertz, B. (2014). Decoding auditory attention to instruments in polyphonic music using single-trial EEG classification. *Journal of neural engineering*, 11(2), 026009.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In our country, Turkish and Western music examples are performed together in orchestra and chamber music lessons. Orchestra members perform works composed by Western and Turkish music composers. It is not known whether the students' interest in the Orchestra-Chamber Music course varies in terms of the types of music covered in the course. From this point of view, to what extent the training programs based on polyphonic Turkish Music and Classical Western Music works, etudes and scales affect the orchestra lesson attitude constitutes the main problem of the research.

Method

In this study, a mixed method consisting of both qualitative and quantitative methods was used. Mixed method is known as a type of research in which qualitative and quantitative approach methods are used together, data are collected, analyzed and inferences are made from the findings (Bergman, 2008; Tashakkori & Creswell, 2007; Johnson & Onwuegbuzie, 2004). In this study, "exploratory sequential mixed method design", which is one of the mixed method designs, was used. This design is a design in which the quantitative study is conducted and the results are analyzed in the first stage, and in the second stage, these results are further detailed and reconstructed with qualitative research. It is called exploratory because quantitative data results are explained with qualitative data (Creswell, 2017).

Findings (Results)

It was determined that there was a significant difference between the attitudes of the students who participated in the training program created for polyphonic Turkish music works, etudes and scales towards the orchestra course before and after the application. This finding shows that the training program for polyphonic Turkish music works has a positive effect on students' attitudes towards the orchestra course.

Conclusion and Discussion

It was observed that there was a significant difference between the attitudes of the students who participated in the training program created for the works, etudes and scales of the CSTM towards the orchestra lesson before and after

the application. On the other hand, it was observed that there was no statistically significant difference between the pretest and posttest scores of the students in the experimental group 2 who participated in the training program created for KBM pieces, etudes and scales. Öncel (2021), in line with the results obtained from expert opinions, concluded that performing national music had a positive effect on student motivation. Buzduğu (2016) stated that arranged folk songs provided a significant improvement in students' motivation towards chamber music lessons and encouraged students to chamber music studies. The students in the ÇSTM experimental group stated that after the experimental process, they were able to allocate more time for the lesson, were more interested in the lesson, participated enthusiastically, found the lesson more enjoyable, played with pleasure and enjoyment, and were able to work more carefully and disciplined. Akyürek (2009) concluded that the instructors encountered some problems due to the students' unpreparedness for the orchestra/chamber music lesson, and that the general aims of the orchestra/chamber music lesson were to recognize the distinguished examples of Turkish and Western music through collective playing and to enjoy playing these examples. As a result of the studies on ÇSTM pieces, etudes and scales, students became closer to Turkish music, which led to significant changes in their thoughts about the future. The fact that the students thought of making use of ÇSTM pieces, etudes and scales in their professional and musical lives shows that the study was effective on the students and created new ideas about their post-school lives. Miran (2019) concluded that scale studies are important in terms of eliminating intonation problems and improving intonation. Akyürek (2009) concluded that orchestra-chamber music instructors include scales, etudes and exercises related to ensemble playing in their lessons as much as possible.

Within the scope of the third sub-problem of the research, student opinions on the use of Classical Western Music pieces, etudes and scales in orchestra lessons were examined. The opinions of the Experimental 2 (KBM) group students about the education they received at the end of the experimental process were analyzed by content analysis. In this context, three main themes were identified. KBM experimental group students stated that after the experimental process, they were able to allocate more time for the lesson, were more interested in the lesson, found the lesson more fun, enjoyed playing and were more productive in the lesson. Akyürek (2009) concluded that the instructors encountered some problems due to the students' unpreparedness for the orchestra/chamber music lesson, and that the general aims of the orchestra/chamber music lesson were to recognize the distinguished examples of Turkish and Western music through collective playing and to enjoy playing these examples.